

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Yttrande
2025-08-26

Dnr
RAÄ-2025-1711
Klassificering
1.5.2

Maria Barkin
Juridiska

Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/01042)

Remiss gällande En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14)

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker förslagen. Myndigheten delar utredningens slutsats att kulturmiljön utgör ett av miljöbalkens primära skyddsintressen. En framgångsfaktor är att tillsynsmyndigheterna ges adekvata resurser och förutsättningar att hantera de gärningar som skadar kulturmiljön. Det bör vidare finnas samordningsvinster om Riksantikvarieämbetet deltar i den föreslagna samverkansfunktionen när det finns gärningar som överlappar även till de gärningar som kan utgöra brott enligt kulturmiljölagen.

Riksantikvarieämbetets synpunkter

Kulturmiljön berörs direkt av förslagen som påverkar reglerna om generella miljöbrott som kan leda till skador och påverkan på kulturmiljöer när människor vidtar åtgärder i miljön utan föregående prövning, särskilt gäller detta brott mot områdesskydd och förseelse mot områdesskydd (se 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken). Den typen av gärningar omfattar kulturresevat. Förslagen bör dock kunna genomföras utan att det påverkar det straffrättsliga syftet dvs. att risken för straff ska vara avhållande för att vidta åtgärder för att inte skada och förstöra värdefulla kulturmiljöer, tvärtom bör förslagen kunna innebära att även det preventiva skyddet stärks. Riksantikvarieämbetet delar utredningens bedömning att den renodling som utredningen föreslår av miljöstraffrätten innebär att tillsynsmyndigheterna behöver ytterligare tillsynsvägledning men även att det finns erforderliga resurser.

Riksantikvarieämbetet delar också bedömningen att lagstiftaren, genom att flytta miljöstraffrätten från miljöbalken, visar på att miljöbrott är straffrättsliga, kriminella handlingar och inte en fråga om "miljöpolitik". Problemet med denna förändring är dock att miljöbalkens syfte dvs. att vara en sammanhållande lagstiftning och lösning för alla allvarliga miljöproblem i samhället, splittras upp och blir mer fragmenterad och att syftet att ha en sammanhållen lagstiftning för miljön därmed urholkas. Sammantaget bedömer Riksantikvarieämbetet dock att det bör vara systemförenligt att straffrätten kan flyttas från miljöbalken. Miljöbalken har en mer

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Yttrande
2025-08-26

Dnr
RAÄ-2025-1711
Klassificering
1.5.2

Maria Barkin
Juridiska

"civilrättslig karaktär" och straffrättsliga bestämmelser ligger därför i den meningen utanför rättsområdet.

Riksantikvarieämbetet anser slutligen att Polismyndigheten sannolikt kommer att se att det finns samordningsvinster i att involvera Riksantikvarieämbetet i den nationella samverkansfunktionen när det finns överlappande frågor mellan brott mot fornminnen enligt kulturmiljölagen och miljöbrott enligt miljöbalken

Beslut om detta yttrande har fattats av riksantikvarien Susanne Thedéen efter föredragning av verksjuristen Nils Åberg. Även vik. överantikvarien Eric Fugeläng, t.f. chefsjuristen Maria Barkin och avdelningschefen Elisabeth Kalkhäll har varit med om den slutliga handläggningen.

Detta yttrande har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrifter

Kopia till:
Kulturdepartementet